

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph.D ve věci

žalobce: N. K.
st. příslušnost: Ukrajina
t. č. pobytem X

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2021, č. j. OAM-165/ZA-ZA11-ZA22-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2021, č. j. OAM-165/ZA-ZA11-ZA22-2021, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 3. 5. 2021, č. j. OAM-165/ZA-ZA11-ZA22-2021 (dále též jen „napadené rozhodnutí“), které nabylo právní moci dne 3. 6. 2021, rozhodl o opakované

žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany tak, že tato žádost je nepřípustná podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), a řízení o udělení mezinárodní ochrany zastavil podle § 25 písm. i) zákona o azylu.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu dne 15. 3. 2021; jednalo se již o jeho druhou žádost. Tu odůvodnil tím, že na Ukrajině žít nechce, v ČR má zajištěné bydlení, jeho matka zde má vyřízený trvalý pobyt. Také mu přišlo předvolání k nástupu na povinnou základní vojenskou službu. Žalobce vyznává pravoslavné křesťanství, nemá politické přesvědčení, je svobodný a bezdětný. Poslední místo jeho bydliště na Ukrajině bylo ve vesnici Sloboda Dolynska, v Dolynském okrese, v Ivanofrankovské oblasti.
3. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že žalobce podal stejnou žádost opakovaně, aniž by v ní uvedl nové skutečnosti. Jeho první žádost ze dne 2. 5. 2019 byla zamítnuta, zákonnost tohoto rozhodnutí byla potvrzena správními soudy (rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 8. 2020, č. j. 43 Az 17/2019 – 26, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2020, č. j. 10 Azs 307/2020 – 33). Přáním zůstat v České republice, možností zde pracovat i podnikat a žít s matkou, která zde má udělen trvalý pobyt, jakož i obavami z nástupu k výkonu povinné vojenské služby, žalobce odůvodnil již svou první žádost o udělení mezinárodní ochrany.
4. Žalovaný konstatoval, že na Ukrajině nedošlo od doby, kdy byla meritorně posuzována předchozí žádost žalobce o mezinárodní ochranu, k žádné změně, která by mohla představovat novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Česká republika považuje v současné době Ukrajinu za tzv. bezpečnou zemi původu. Žalovaný tedy neshledal důvody pro opakované posouzení žádosti žalobce.

III. Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

5. Žalobce namítl, že žalovaný porušil § 25 písm. i) zákona o azylu ve spojení s § 10a písm. e) zákona o azylu; podle žalobce byl rovněž porušen § 3, § 50 odst. 2, 3, 4 správního řádu a § 14a zákona o azylu. Napadené rozhodnutí považuje za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011 – 96). Žalovaný si totiž neobstaral dostatek relevantních a aktuálních informací o zemi původu pro účely posouzení, zda v této zemi nedošlo ke změně. Se zprávou OAMP o Ukrajině ze srpna 2020 žalovaný v napadeném rozhodnutí nepracuje, není tedy zřejmé, jaké informace z této zprávy k posouzení žádosti žalobce využil. Tato zpráva byla nadto zpracována žalovaným, nemůže proto sloužit k účelům individuálního posouzení žádosti žalobce.
6. Dále žalobce uvedl, že v případě nuceného návratu by bylo zasaženo do jeho práva na soukromý a rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod; je proto dán důvod podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. V České republice se nachází matka žalobce, která zde má udělený trvalý pobyt. Vycestováním žalobce by tak bylo zasaženo do vazeb, které žalobce na území České republiky má, neboť by byl odloučen od matky. Rodinnými a sociálními vazbami žalobce na území České republiky se žalovaný dostatečně nezabýval.
7. Žalobce z uvedených důvodů navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

8. Žalovaný ve vyjádření k žalobě odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí, jež považuje za zákonné, přezkoumatelné, dostatečně skutkově podložené a respektující ustálenou judikaturu. Odkázal též na spisový materiál. Od posouzení první žádosti žalobce nedošlo na Ukrajině ke změně, která by mohla představovat relevantní skutečnost pro meritorní posouzení opakované žádosti. Žalobce v opakované žádosti uváděl naprosto stejné motivy odchodu z vlasti jako v rámci správního řízení o jeho předchozí žádosti. Informace OAMP o Ukrajině obsahuje seznam zdrojů, z nichž žalovaný při zpracování této informace vycházel, přičemž se jedná o zdroje objektivní, nezávislé a veřejně dostupné. Důvody, pro které je možné některou z forem mezinárodní ochrany udělit, jsou zákonem přesně vymezené a vztahují se k zemi původu; sociální vazby žadatele na území ČR mezi ně nepatří.

IV. Posouzení věci krajským soudem

9. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“). O žalobě rozhodoval bez jednání, neboť pro tento postup byly splněny zákonem stanovené podmínky (§ 51 s. ř. s.).
10. Žaloba je důvodná.
11. V posuzované věci byl aplikován § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, podle něhož je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná, podal-li cizinec opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou ministerstvo posoudilo jako nepřipustnou podle § 11a odst. 1 téhož zákona.
12. Podle § 11a zákona o azylu se otázka přípustnosti opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany odvíjí od toho, zda cizinec uvedl nebo se objevily nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení a zároveň svědčí o tom, že by cizinec mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.
13. K přípustnosti opakované žádosti o mezinárodní ochranu se blíže vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011-96, č. 2642/2012 Sb. NSS, na který odkazoval i žalobce. Uvedl, že přípustnost opakované žádosti je třeba posuzovat z pohledu existence možných nových skutečností a zjištění jak z pohledu azylu, tak z pohledu doplňkové ochrany. V této souvislosti upozornil, že i opakovaná žádost, která formálně neuvádí nové skutečnosti či důvody, může splňovat podmínku přípustnosti, jestliže se od předcházejícího pravomocného rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany zásadním způsobem změnila situace v zemi původu a tato změna by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany.
14. Jak dále vyplývá z odkazovaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, rozhodnutí správního orgánu o zastavení řízení pro nepřipustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany musí obsahovat odůvodnění o tom, že 1) žadatel v opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany neuvádí žádné nové skutečnosti či zjištění relevantní z hlediska azylu nebo doplňkové ochrany, resp. 2) pokud takové skutečnosti či zjištění uvádí, pak pouze takové, které mohl uplatnit již v předchozí žádosti, a 3) že nedošlo k

takové zásadní změně situace v zemi původu, která by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Správnost těchto závěrů správního orgánu podléhá v plném rozsahu kognici správních soudů v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu o zastavení řízení pro nepřipustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

15. Důvodem neúspěchu žádosti žalobce o mezinárodní ochranu byla skutečnost, že žalobce v opakované žádosti uváděl shodné důvody, pro které žádost o mezinárodní ochranu podal již v minulosti, resp. pro které ze země původu vycestoval v roce 2019, a zároveň nebylo zjištěno, že by se situace v zemi původu od doby rozhodnutí o jeho první žádosti změnila. Ostatně žalobce ani netvrdil, že by na Ukrajině došlo ke změně poměrů, pouze žalovanému vytýkal, že tato skutečnost nebyla z jeho strany dostatečně zjišťována a v napadeném rozhodnutí odůvodněna.
16. Pokud žalobce uváděl naprosto stejné důvody své opakované žádosti, což soud z obsahu správního spisu ověřil, žalovaný nemusel jeho žádost znovu meritorně posuzovat. Nelze přitom přisvědčit námitce o nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů. Z napadeného rozhodnutí jsou zřejmé jeho důvody, přičemž ty odpovídají shora odkazované judikatuře správních soudů. Nelze ani přisvědčit námitce, že by si žalovaný neobstaral dostatečné informace o zemi původu žalobce. Ve správním spisu jsou založeny dvě zprávy o zemi původu žalobce, jež byly ke dni vydání napadeného rozhodnutí dostatečně aktuální. Informace OAMP o Ukrajině ze dne 25. 4. 2020 o situaci v zemi byla vypracována v souladu se Zprávou Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) a obsahuje odkazy na množství nezávislých a objektivních zdrojů informací (ČTK, Freedom House, Reuters, MZV USA, Amnesty International atd.), z nichž čerpá. Zpráva OAMP o Ukrajině ze srpna 2020 pak obsahuje hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu, a je rovněž opatřena seznamem různých zdrojů, na jejichž podkladě byla zpracována. Žalovaný z těchto zpráv při posouzení žádosti žalobce vycházel, žalobce se s těmito zprávami seznámil, jejich obsah nezpochybnil, vyjádřit se k nim nechtěl.
17. Co se týká namítaného porušení práva žalobce na soukromý a rodinný život z důvodu zásahu do jeho vazeb na matku, i tím žalobce argumentoval již v řízení o své první žádosti o mezinárodní ochranu. Žalovaný a následně i správní soudy se tímto důvodem ve shora odkazovaných rozhodnutích zabývaly a neshledaly jej relevantním pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Ani nyní soud neshledává důvod pro jiný závěr. Z tvrzení žalobce (jakožto mladého a zdravého zletilého syna, jehož vazby na matku rozhodně nevykazují znaky těsné závislosti) nelze vůbec dovozovat, že by jeho jeho vycestováním z České republiky došlo k porušení čl. 8 Úmluvy.
18. Pokud by soud rozhodoval podle skutkového stavu ke dni vydání rozhodnutí žalovaného, napadené rozhodnutí by obstálo. Žalovaný totiž v době vydání napadeného rozhodnutí postupoval správně, pokud skutečnosti, které žalobce uváděl v novém řízení, nepovažoval za důvod pro nové meritorní posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu. Přestože krajský soud vyhodnotil námitky žalobce jako nedůvodné, přistoupil ke zrušení rozhodnutí žalovaného, a to z důvodu, že se po podání žaloby objevila nová skutečnost, která činí opakovanou žádost žalobce o mezinárodní ochranu přípustnou. Touto skutečností je invaze Ruské federace a následné rozpoutání války na území Ukrajiny. Krajský soud shledal, že v tomto případě tu jsou podmínky pro prolomení obecné zásady

zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož soud při přezkoumání rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

19. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že důvodem prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a *ex nunc* posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
20. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
21. V tomto případě není pochyb o tom, že válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobce nemohl uplatnit ve správním řízení. Přestože žalobce na tuto skutečnost nepoukázal ani později, krajský soud k této skutečnosti musel přihlédnout z vlastní iniciativy, neboť se jedná o specifickou situaci, kterou je nutno zohlednit i bez námítky (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015 – 32, body 22 – 24, ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22, ze dne 19. 10. 2021, č. j. 1 Azs 292/2021 – 51, body 28-33). Válka na Ukrajině, která dle nezávislých médií zasahuje velkou část území této země, představuje skutečnost obecně známou; nejedná se tedy o skutečnost, kterou by bylo třeba dokazovat při jednání. Nařizování jednání jenom proto, aby krajský soud provedl dokazování ve vztahu k této nové skutečnosti, by nemělo praktický smysl, neboť se jedná o skutečnost, která je neustále v popředí zpravodajství médií, je známa každému s přístupem k internetu.
22. S ohledem na probíhající válku na Ukrajině je tedy zřejmé, že napadené rozhodnutí, vycházející z označení Ukrajiny coby bezpečné země původu, nemůže být potvrzeno. V tomto ohledu lze odkázat např. na předběžné opatření Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. 3. 2022, které bylo přijato na návrh Ukrajiny kvůli „masivnímu porušování lidských práv ruskými vojsky během vojenské agrese proti suverénnímu území Ukrajiny“ (viz <https://bit.ly/3HxrjKM>), a to s ohledem na skutečné a trvající riziko vážné hrozby porušení práv civilního obyvatelstva zaručených Evropskou úmluvou o lidských právech, zejména podle článku 2 (právo na život), 3 (zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání) a 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života). Poukázat lze též na předběžné rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora v Haagu ze dne 16. 3. 2022 (viz <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/182/182-20220316-PRE-01-00-EN.pdf>), podle něhož musí ruská armáda pozastavit použití vojenské síly na

ukrajinském území a nepodnikat žádné kroky na podporu vojenských operací; k tomu však dosud nedošlo. Jedná se tedy o natolik významnou změnu poměrů v zemi původu žalobce, že napadené rozhodnutí nemůže obstát, neboť Ukrajinu v současné době není možné považovat ze bezpečnou zemi původu.

V. Závěr a náklady řízení

23. Krajský soud zrušil napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 s. ř. s., vázán čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, a to s ohledem na změnu situace v zemi původu žalobce, která nastala po vydání napadeného rozhodnutí. V novém řízení žalovaný přihlédně k aktuální (zejména bezpečnostní a lidskoprávní) situaci na Ukrajině, která tu bude v době jeho rozhodování a jejíž podobu momentálně nelze předvídat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020-64, bod 34). Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
24. Žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení, žádné však nevyčíslil, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo (§ 60 s. ř. s.).
25. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci nerozhodovala samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřlová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 4. dubna 2022

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřlová, Ph.D., v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
K. M.